

Een leerling met botkanker **Informatie** en **advies voor** **leraren**

Ziezon
landelijk netwerk ziek zijn & onderwijs

Een leerling met botkanker

Informatie en advies voor leraren

Wanneer kind en ouders te horen krijgen dat het kind botkanker heeft, is de schok groot. Deze schok wordt veelal ook gevoeld door leraren en medeleerlingen. Voor het kind breekt een periode aan van langdurige behandeling met vele spannende momenten, vooral rond operatie, onderzoeken, uitslagen en controles. Voor de school is het een uitdagende

periode om de zieke leerling betrokken te houden en de schoolse ontwikkeling te blijven stimuleren. Deze folder geeft u informatie en praktische tips voor het onderwijs. Verder verwijzen we u naar het boekje “Wat nu? Een leerling met kanker!” van Tanja van Roosmalen en voor de medische informatie naar de brochure “Bottumoren” van de VOKK.

► HOUD CONTACT, LUISTER EN STEUN

Behandel de leerling zo normaal mogelijk. De zieke leerling wil niet anders zijn dan zijn klasgenoten. Onderhoud de contacten met de leerling en betrek de klas daarbij. Gebruik van social media kan hierbij een handig hulpmiddel zijn. Neem hierin initiatief en luister goed naar leerling en ouders. Zij kunnen aangeven waar zij behoefte aan hebben.

De behandeling van botkanker duurt lang en er zijn veel ziekenhuisopnames. De hoeveelheid energie gaat gedurende de behandeling steeds verder achteruit. Vermoeidheid, concentratieproblemen en verlies van conditie en kracht kunnen lange tijd een rol blijven spelen.

Steun de zieke leerling gedurende de hele behandeling en ook daarna. Als de behandeling is afgerond, volgt er een lange periode van controles, waarbij de leerling aandacht en steun nodig heeft.

Na de behandelperiode van Anne (3 havo) kwam de levenslust geleidelijk aan weer terug. Zij geniet weer van de dingen die zij lange tijd niet kon doen en beseft dat zij veel heeft gemist: *“Ik waardeer vriendschappen meer en het genieten van het moment wordt ineens belangrijk”*.

► HOUD DE LEERLING BIJ DE LES

Bij een leerling met botkanker is als gevolg van zijn behandeling vaak sprake van onregelmatig schoolbezoek. De school blijft echter verantwoordelijk voor de voortgang van het onderwijs aan de zieke leerling. Om ervoor te zorgen dat de leerling toch onderwijs krijgt, kunnen een aangepast rooster en een compact ('ingedikt') lesprogramma een uitkomst zijn. Het opstellen van een dergelijk lesprogramma vraagt om maatwerk en afstemming. De consultant onderwijsondersteuning zieke Leerlingen van de Educatieve Voorziening of een onderwijsadviesbureau (OAB) zal u hierbij adviseren.

Via [Klassecontact](#) kan de leerling thuis of in het ziekenhuis de lessen op zijn eigen school volgen en contact houden met zijn klasgenoten. Bespreek in dat geval met de klas van te voren de vaak zichtbare gevolgen van botkanker. Ook kunnen oudere leerlingen (eventueel binnen schooltijd) op huisbezoek gaan om stof door te nemen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om thuisonderwijs in te zetten voor leerlingen die nog niet naar school mogen of nog niet naar school kunnen. Kinderen die gedurende langere tijd moeten revalideren, kunnen tijdelijk kiezen voor een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs die samenwerkt met een revalidatiekliniek.

Roosje (3 vwo) heeft ervaren hoe belangrijk betrokkenheid van school is: *“Mijn mentor belde mij bijna iedere week op. Zo wist hij hoe het met mij ging en welk werk ik had gedaan. Hij zorgde er voor dat ik steeds nieuw werk op kreeg en dat ik ook antwoordenbladen had. Als ik vragen had, mocht ik ook de leraren mailen. Dan kreeg ik heel snel antwoord.”*

“Ik zat in groep 8, en onze klas was boven, omdat ik natuurlijk veel pijn had, hebben ze de klas op de beneden verdieping gedaan” (Myrthe, 13 jaar)

Maak zo nodig ook afspraken over het gebruik van het toilet: is er hulp nodig en is het toilet rolstoeltoegankelijk. Als de leerling in de klas in de rolstoel blijft zitten, moet er voldoende ruimte in de klas zijn. Voorkom dat de leerling schuin in de rolstoel moet zitten om de leerkracht te kunnen zien.

► **MAAK SCHOOL EN KLAS TOEGANKELIJK**

Als gevolg van de botkanker, chemotherapie, operatie en/of bestraling is normaal bewegen doorgaans niet meer vanzelfsprekend. Een kind met botkanker in het been, mag dat been vóór de operatie vaak niet belasten. Ouders en kind krijgen in iedere fase van de behandeling opnieuw instructies over wat het kind wel en niet mag. Een school moet toegankelijk zijn voor een leerling die in een rolstoel of met krukken naar school komt. Een rolstoelplank is handig om een verhoging te overbruggen. Laat de leerling gebruik maken van de lift, indien deze aanwezig is. Enkele klasgenoten kunnen de leerling helpen met het duwen van de rolstoel of het dragen van de schooltas. Soms is het prettig de les kort voor het einde te verlaten om drukte in de gangen of op het plein te vermijden. De roostermaker kan zo veel mogelijk lessen op de begane grond inplannen.

► **ZORG VOOR AANPASSINGEN IN DE KLAS**

Soms is de leerling gebaat bij aanpassingen in de klas, denk bijvoorbeeld aan een kussen op een houten zitting, verstelbaar, stevig meubilair, een stoel met armleuningen of een krukje om een been op te kunnen leggen. U kunt hiervoor via de begeleider passend onderwijs de hulp inroepen van een kindergoedtherapeut of van een kinderfysiotherapeut. Als een leerling moeite heeft met schrijven, kan het gebruik van een laptop of aangepast schrijfmateriaal een uitkomst zijn. Zorg voor een plek in de klas waar de leerling zich even kan terugtrekken wegens vermoeidheid of om arm of been te laten rusten. Maarten (groep 8) zegt:

“Na de operatie kon ik niet zo lang op een gewone stoel zitten. De meester heeft toen een zitzak in de leeshoek gezet. Zo kon ik even rusten, als ik moe werd of als mijn been pijn ging doen. Ik vond dat erg prettig”.

► GYM, GA NA WAT ER WÉL KAN!

Na de behandel- en revalidatieperiode kunnen leerlingen problemen houden met de grove motoriek. Aanpassingen tijdens de lessen bewegingsonderwijs zijn dan noodzakelijk. Ook kan de leerling in de gymles (tijdelijk) een andere rol hebben. Als de leerling mee mag doen met de gymles, kan het wenselijk zijn dat er voor een sportrolstoel wordt gezorgd. Een begeleider passend onderwijs die verstand heeft van bewegingsonderwijs of een fysiotherapeut kan ingeschakeld worden voor begeleiding en advies op dit gebied. Om weer aan gym mee te kunnen doen, kreeg Jeroen (groep 7) hulp van een fysiotherapeut:

“Zij heeft geregeld dat ik een sportrolstoel kreeg. Hiermee kon ik goed meedoen met basketbal! Ook als ik niet aan een sport kan meedoen, heeft zij altijd wel een idee wat ik zou kunnen doen. Zo was ik vorige week scheidsrechter bij een voetbalwedstrijd”.

► MEEDOEN, OOK BUITEN SCHOOL

Zorg tijdens schoolreis of schoolkamp voor een persoonlijk begeleider. Dit kan één van de ouders zijn, maar als dit niet wenselijk is, zorg dan voor een begeleider die goed op de hoogte is van de ziektegeschiedenis van het kind. Ook valt te denken aan betrokken medeleerling(en) in het VO. Spreek van te voren door met ouders, kind en persoonlijk begeleider wat de leerling wel en niet kan en mag. Tijdens een schoolkamp of werkweek zal het kind misschien niet alle dagen mee kunnen. Moedig de leerling aan om in elk geval een dag(deel) of avond te komen. Neem een auto mee bij buitenschoolse activiteiten, zodat de leerling eventueel thuisgebracht kan worden. Stage lopen kan moeilijk zijn voor een leerling met een bottumor. Probeer samen een stageplek te vinden en overleg over de eisen waaraan de stage moet voldoen. Een begeleider passend onderwijs vertelt:

“Voor het behalen van het vmbo diploma moest Mirjam stage lopen. Dat ging bijna niet. Haar been was geamputeerd, maar ze wilde een mbo sportopleiding gaan volgen. Toch voor haar geregeld dat zij 3 weken in de ochtend een paar uur stage heeft gelopen bij de gymnastiekleraar van een school voor langdurig zieke leerlingen. Samen met hem heeft zij toen opdrachten gedaan en daarvan een verslag gemaakt. Haar moeder bracht haar met de auto en haalde haar weer op, als ze te moe werd”.

► VRAGEN

Voor vragen over onderwijs kunt u terecht bij de consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen. Deze kunt u vinden op www.ziezon.nl. Kijkt u ook onder "leraren" op de Ziezonwebsite voor meer informatie over mogelijke aanpassingen in het onderwijs.

► VERWIJZINGEN

www.VOKK.nl

Een leerling met Kanker, wat nu? Auteur: Tanja van Roosmalen.

Brochure Bottumoren http://webwinkel.vokk.nl/index.cfm?fuseaction=publiek_product.detail&pro_id=85

Colofon

Deze folder is een uitgave van Ziezon: oktober 2016
Ziezon is het landelijk netwerk van consulenten onderwijsondersteuning zieke leerlingen

Auteur:

Marijke Smienk, consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen Educatieve Voorziening Amsterdam
Email: m.c.smienk@amc.nl Tel: 020-5668655

Met medewerking van:

Eddy Dirkmaat, consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen Onderwijsadviesbureau Het ABC Amsterdam
Email: edirkmaat@hetabc.nl Tel: 020-7990010

Ziezon
landelijk netwerk ziek zijn & onderwijs

www.ziezon.nl